

Asiantuntijalausunto esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026

HE 99/2025 vp

Teosto toimii osana musiikin luovan alkutuotannon kokoonpanoa, johon kuuluvat lisäksi Suomen Musiikintekijät, Suomen Säveltäjät sekä Suomen Musiikkikustantajat. Yhteensä kokoonpano edustaa yli 42 000 säveltäjää, sanoittajaa ja musiikkikustantajaa.

Musiikin luova alkutuotanto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2026.

Musiikin luovan alkutuotannon pääviestit:

- **Luovat alat ovat kasvuala**, jonka talous on kooltaan noin 16,7 miljardia euroa. Ne työllistävät noin 130 000 henkilöä ja niiden osuus BKT:sta on 3,2 %. Alan potentiaali on tunnistettu sekä hallitusohjelmassa, hallituksen valmistelemissa luovan talouden kasvustrategiassa että kulttuuripoliittisessa selonteossa. Valitettavasti **budjettiesitys ei sisällä juurikaan kasvua vauhdittavia toimia luoville aloille.**
- **Business Finlandin tukimuodot ovat olleet musiikkialalle hankalasti hyödynnettäviä** mm. vahvan teknologiapainotuksen sekä muiden luoville aloille soveltumattomien kriteerien vuoksi. Business Finlandin tukitoiminnan kriteeristöä ja kriteerien tulkintaa tulisi tarkastella uudelleen siten, että se sopisi paremman sisältövetoiseen, aineettoman arvонуonnin liiketoiminnan tarpeisiin.
- Luovien alojen kannalta erityisen **huolestuttavaa on, että Business Finlandin innovaatiotoiminnan määrärahat pienenevät radikaalisti.** Innovaatiotuet ovat olleet niitä harvoja rahoituskanavia, joita luovan alan yritykset – erityisesti musiikki-, av- ja pelialat – ovat kyenneet nykyehtojen valossa hyödyntämään.
- Myönteistä on, että luovien alojen t&k-rahoitukseen on osoitettu 9 miljoonaa myös vuonna 2026. **Olisi tärkeää, ettei t&k-toiminnan kriteeristöä tulkittaisi Business Finlandissa supistavasti**, jotta nämä tuet olisivat mahdollisimman hyvin hyödynnettävissä myös luovan alan sisältövetoisessa liiketoiminnassa.
- **Luovien alojen vienninedistämiseen kannattaa hallitusohjelman kirjausten mukaisesti panostaa.** Erityisesti Music Finlandin työ- ja elinkeinoministeriöltä saama vienninedistämisen tukeen kohdistuva leikkaus (0,1 miljoonaa euroa) on peruttava.
- Kulttuuriin aiemmin kohdistuneet leikkaukset sekä alennetun ALV-kannan korotus ja yksityisen kopioinnin hyvityksen puolittaminen ja **osuvat erityisesti luovien alojen vapaaseen kenttään.** Tämä heikentää myös alan elinkeinotoiminnan mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä. Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistus tulisi käynnistää pikaisesti ja kulttuuritapahtumien ja -palveluiden arvonlisäverokanta tulisi laskea pikaisesti takaisin 10 prosenttiin.

Ei leikkauksia luovan alan kasvuun

Luoville aloille on jo aiemmilla kierroksilla kohdistunut jatkuvia heikennyksiä. Esimerkiksi musiikin julkiset tuet alalle ovat vähentyneet 17 prosentilla vuonna 2024 edellisvuoteen verrattuna (Lähde: [Musiikkialan talous Suomessa 2024](#)), ja myös aiemmin tehty ALV-korotus kulttuuripalveluihin ja -tapahtumiin osuu kipeästi alaan. Taiteen edistämiskeskuksen avustuksia ja yksityisen kopioinnin hyvitystä leikattiin reilusti jo vuosi sitten, samoin Music Finlandin rahoitukseen on kohdistunut leikkauksia jo aiemmin hallituskaudella.

Huolestuttavaa musiikkialan ja ylipäättään luovien alojen näkökulmasta on, että ensi vuoden valtion budjetissa olevat innovaatiotoiminnan määrärahat pienenevät radikaalisti, minkä myötä Business Finland on ilmoittanut useiden luoville aloille soveltuvien hakujen kuten Tempon ja Exhibition Explorerin sulkeutumisesta.

Budjetissa leikkausten kohteeksi joutuneet Business Finlandin innovaatiotuet ovat olleet niitä harvoja rahoituskanavia, josta luovan alan yritykset – erityisesti musiikki-, av- ja pelialat – ovat kyenneet nykyehtojen valossa hyödyntämään. Esimerkiksi vienninedistämiseksi tärkeä messutuki Exhibition Explorer lopetettiin leikkausten seurauksena heti lokakuun alusta. Jo ennen nykyisiä leikkauksia musiikkialan on ollut vaikeaa hyödyntää innovaatiotukia mm. kriteerien vahvan teknologiapainotuksen takia. **Leikkaukset juuri tähän osa-alueeseen heikentävät luovien alojen mahdollisuuksia kehittää uusia tuotteita ja palveluita, jotka voisivat kasvaa kansainvälisesti.**

Yksityisen kopioinnin hyvityksen 50 % leikkaus säilyi budjetissa ennallaan mikä kurjistaa luovan alan tilannetta. Leikkaus näkyy muun muassa Musiikin edistämissäätiön kautta jaettavien alueellisten tukien merkittävänä vähenemisenä, mikä heikentää kulttuurin saavutettavuutta erityisesti pienten paikkakuntien kohdalla. Musiikin edistämissäätiön tuet ovat merkittävä tekijä kulttuurin tarjoajana alueellisesti. Ne auttavat tuomaan elävää musiikkia kaupunkeihin ja kuntiin ympäri maan ja ylläpitävät paikallista elinvoimaa. Jokainen menetetty tapahtuma tarkoittaa kulttuurillista ja taloudellista tappiota alueille erityisesti maakunnissa. Samoin tuet ovat merkittävässä roolissa mm. monipuolisen musiikin saatavuuden, aloittelevien musiikintekijöiden esiintymismahdollisuuksien ja erilaisille ryhmille kuten alaikäisille suunnattujen elävän musiikin tapahtumien edistämisessä. Samaan aikaan kulttuuripoliittinen selonteko painottaa kulttuurin saavutettavuutta jokaisenoikeutena.

Tukien kriteeristöjä uudistettava yhdessä alan kanssa

Myönteistä musiikkialan näkökulmasta on, että audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen vuotuinen taso säilytettiin 10 miljoonassa eurossa.

Kannustimen ehdot sulkevat kuitenkin valtaosan kotimaisista hankkeista pois sen piiristä, ja ehtoja olisi syytä tarkastella uudelleen.

Luovien alojen kannalta positiivista on, että alan t&k-rahoitukseen on osoitettu 9 miljoonaa myös vuonna 2026. Business Finlandin t&k-tuet ovat kuitenkin osoittautuneet hankalasti hyödynnettäviksi sisältövetoiselle liiketoiminnalle.

Olennaista on varmistaa Business Finlandin rahoituksen ja rahoituskriteerien soveltuminen luoville aloille. On tärkeää, että rahoituksen kriteerit tunnistavat luovien alojen erityispiirteet eikä t&k toiminnan määrittelyä tulkita rajoittavasti.

Luovien alojen kasvun mahdollisuudet ovat sisältövetoisessa, aineettomiin oikeuksiin perustuvassa liiketoiminnassa. On keskeistä varmistaa, että luovien alojen liiketoiminnan edistämiseen varattu rahoitus ohjautuu tarkoituksenmukaiseen ja tehokkaaseen käyttöön. **Yritystukien jakoperusteita, kriteereitä ja kriteerien tulkintaa tulisikin Business Finlandissa uudistaa yhteistyössä luovan alan yritysten kanssa.**

Tarvittavia uudistuksia on useita.

- On syytä varmistaa, että myös pienet, verkostomaisesti yhteistyössä muiden yritysten kanssa toimivat kasvuyritykset voivat saada rahoitusta. Esimerkiksi vakituisten työntekijöiden määrä ei ole mielekäs kriteeri luovien alojen yritysten kasvupotentiaalin arviointiin.
- Toiseksi tukikriteereissä on keskeistä tunnistaa, että luovien alojen yritysten kasvu nojaa tyypillisesti aineettomaan pääomaan. Business Finland tunnistaa hyvin patenttien merkityksen – nyt samantyyppistä ajattelua tarvitaan muun aineettoman pääoman (IPR) kohdalla. Tulisi siis varmistaa, että myös aineetonta arvoa rakentavalla sisältövetoisella liiketoiminnalla on tosiasiallinen mahdollisuus saada tukia. Luovien alojen tuoreet kasvusopimukset kuten monistettavien sisältöjen kasvusopimus sisältävät lukuisia konkreettisia esityksiä, joiden toimeenpanon myötä suomalainen elinkeinopolitiikka tukisi tehokkaammin luovien alojen kasvua.
- Kolmanneksi tukien onnistunut kohdentaminen edellyttää asiantuntemusta luovien alojen tilanteesta. Business Finlandin oman osaamisen kerryttämisen lisäksi kannatettavaa on hyödyntää muuta osaamista, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön sekä muiden luovien alojen asiantuntijaorganisaatioiden asiantuntemusta. Samoin tulisi kehittää viestintää ja alan yritysten osaamista tukien hyödyntämisestä yhdessä alan toimijoiden kanssa. Näin tuet saadaan kohdennettua mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.

Uudistuksia tarvitaan luovan alan kasvun vauhdittamiseksi

Hallitusohjelmassa todetaan, että luovilla aloilla on merkittävä työllisyys- ja kasvupotentiaali; kulttuurin kansainvälistymisen edellytyksiä tulee parantaa sekä kehittää kasvua vauhdittavia malleja kulttuurialalle. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että monipuolinen ja arvostettu taide- ja kulttuurielämä on sivistysvaltion tunnusmerkki, ja että kulttuurilla on suuri merkitys kansalaisten resilienssille, kokonaisturvallisuudelle sekä kansalliselle yhteenkuuluvuuden tunteelle. Kulttuurialan kasvu tukee koko yhteiskuntaa vahvistaen sen hyvinvointia, luovuutta ja kestävyyttä.

Myös parhaillaan toimeenpanoon siirtyvä hallituksen **kulttuuripoliittinen selonteko** sisältää tärkeitä tavoitteita muun muassa kansainvälistyvistä kulttuurista sekä rahoituksen varmistamisesta kulttuuri- ja luovilla aloilla. Samoin hallituksen kesällä julkaisemassa **luovan talouden kasvustrategiassa** asetetaan tavoitteeksi alan viennin ja tunnettuuden kasvu.

Pienilläkin lisäpanostuksilla ja uudistuksilla luovien alojen kasvua voitaisiin vauhdittaa merkittävästi. Esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen kuuluva yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen olisi luovien alojen ruohonjuuritason kasvuille tarpeellinen ja kiireellinen toimenpide.

- Ministeriön oman selvityksen mukaan yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä on Suomessa EU-oikeuden vastainen. **Yksityisen kopioinnin hyvitys ei ole harkinnanvarainen kulttuurin tukimuoto**, vaan se perustuu tietoyhteiskuntadirektiiviin (2001/29/EY) sekä tekijänoikeuslakiin. Tekijöillä on lain ja direktiivin mukaan oikeus saada teoksen yksityisestä kopioinnista korvaus eli hyvitys. Tekijänoikeuslain mukaan tämän hyvityksen yksityisestä kopioinnista maksetaan Suomessa talousarvioon otettavasta määrärahasta, jonka tulee olla määrältään sellainen, että sitä voidaan pitää kohtuullisena hyvityksenä teosten kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön.
- Tällä hetkellä puoleen leikattu summa (5,5 miljoonaa) on vain murto-osa tekijöille vuosittain aiheutuneesta 46 miljoonan euron haitasta. **Hallituksen tulisikin kiireellisesti käynnistää tarvittavat lisäselvitykset ja yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmän uudistus**, kuten ministeriön oma selvitys esittää. Tällainen uudistus säästäisi valtion budjettivaroja 5,5 miljoonaa euroa, lisäisi luovan alan omia tuloja ja vahvistaisi alan rakenteita, kuten AVEKia ja Musiikin edistämissektiötä.

Samoin kasvun ja työllisyyden kannalta **kulttuuritapahtumien ja -palveluiden arvonlisäverolla** on keskeinen vaikutus. 14 prosentin kannan alentaminen 13,5 prosenttiin on oikeansuuntainen, mutta riittämätön toimi. Puolella prosenttiyksiköllä alennettu arvonlisäverokanta on edelleen 3,5 % korkeampi kuin vuonna 2024. 0,5 prosenttiyksikön verokannan lasku ei korjaa alan kustannuspainetta. Esimerkiksi toukokuussa 2025 julkaistun Festivaalibarometrin mukaan festivaaliosallistumisen todennäköisyys laski alimmilleen koko barometrin mittaushistoriassa. Osallistumispäätöksiin vaikuttavat erityisesti lipun hinta ja festivaalialueen palveluiden kustannukset. **Musiikin luova alkutuotanto pitää tärkeänä, että arvonlisäverokanta laskettaisiin takaisin 10 prosenttiin** kustannuspaineen korjaamiseksi, luovien alojen kasvun edistämiseksi ja verotuksen ennakoitavuuden lisäämiseksi.

Kansainvälistymisen jatkuvuus turvattava

Musiikin luova alkutuotanto kiittää hallitusta luovia aloja uhanneen opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahojen leikkauksen (7,8 miljoonaa euroa) perumisesta. Budjettikäsittelyssä on keskeistä varmistaa, etteivät leikkaukset osu luoviin aloihin myöskään niitä uudelleenkohdennettaessa. Leikkauksia kohdistuu kuitenkin

edelleen luoviin aloihin ja erityisesti niiden äärimmäisen lupaavaan vientipotentiaaliin.

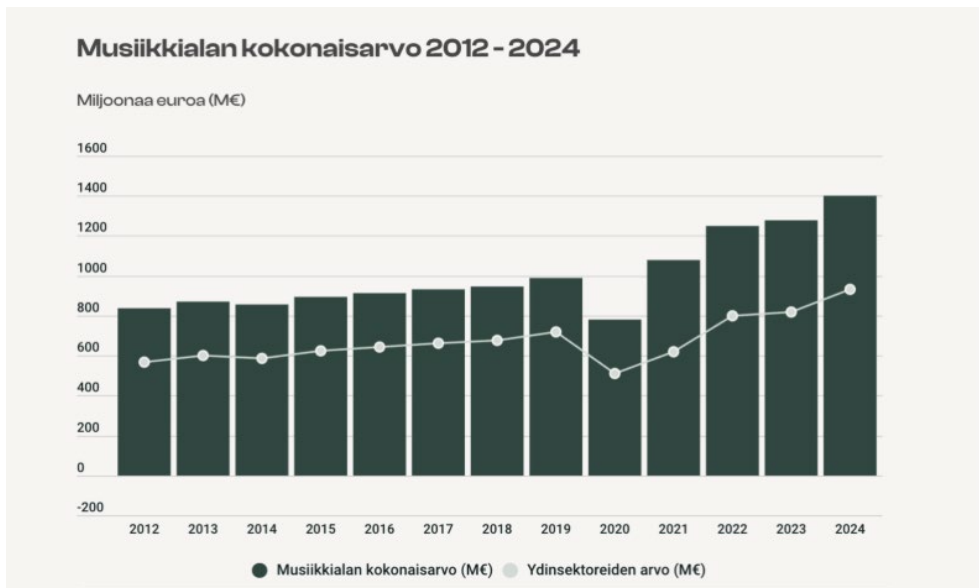
Suomalainen musiikkivienti on ollut menestystarina, niin musiikkialan kansainvälistymisen kuin vientitulojenkin näkökulmasta. Music Finland on tehnyt musiikkivientiä yhteistyössä OKM:n, TEM:n ja koko musiikkialan kanssa vuodesta 2012 lähtien. Tänä aikana suomalainen musiikkiala on paitsi vahvasti kansainvälistynyt, myös musiikkivienti on moninkertaistunut tuoden merkittävästi vientituloja ja verotuloja Suomeen ([150 milj. eur vuonna 2024](#)).

Nyt erityisenä huolena on, että työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta Music Finlandille (0,1 miljoonaa euroa) ollaan lakkauttamassa, vaikka kyseessä on erittäin tehokas täsmätuki vienninedistämiseen. Music Finland on saanut TEM-tukensa momentilta 32.01.40, josta hallitus on nyt leikannut niin paljon, ettei TEM:n voi avata vuodelle 2026 yleistä valtionavustushakua kestäväää kasvua ja kansainvälistymistä edistävälle toimijoille, mistä mm. Music Finlandin valtionavustuksia on rahoitettu. Joillekin aiemmin samalta momentilta rahoitetuille toimijoille, kuten Suomalais- ruotsalaiselle kauppakamarille ja Pietarsaaren Viexpo osuuskunnalle on hallituksen poliittisella päätöksellä osoitettu vastaavan kokoinen lisämääräraha ulkoministeriön budjetin alle momentille 24.90.50. Music Finlandille tai muille toimijoille taas ei, mikä tarkoittaa heidän tukensa lakkauttamista.

Tämä leikkaus olisi syytä perua ja **Music Finlandille tulisi varata ensi vuodelle vähintään kuluva vuotta vastaava 100 000 euron rahoitus**. Rahoituksen voisi vaihtoehtoisesti siirtää TEM:istä myös UM:n momentille 24.90.50, josta myös Suomalais-ruotsalainen kauppakamari ja Viexpo osuuskunta saavat rahoitusta. Nämä toimijat ovat alueellisia, kun taas leikkausten kohteeksi joutunut Music Finland tekee vienninedistämistyötä koko Suomen hyväksi.

Luovien alojen tilannekuva – rapautuvat rakenteet hidastavat kasvun mahdollisuuksia

Luovilla aloilla on merkittävä kasvu- ja vientipotentiaali. Viimeisimpien selvitysten mukaan perinteisten kulttuuri- ja viihdealojen – kirjallisuuden, musiikin, elokuva- ja AV-alan sekä teatteri- ja näyttämötaiteen – [yhteenlaskettu talous kasvoi 4,8 miljardista 5 miljardiin euroon vuonna 2023](#). Musiikkialan kasvu on ollut tasaista ja [alan arvo ylitti viime vuonna jo 1,4 miljardia](#) (ks. kuva alla). [Tuoreimman Festivaalibarometrin mukaan](#) vuonna 2024 kaikkien Suomen rytmimusiikkifestivaalien tuottama kokonaiskulutus oli arviolta 465 miljoonaa euroa. Keskimääräinen kävijäkohtainen festivaalikulutus oli lähes 500 euroa, Luku pitää sisällään paitsi lipun ja festivaalialueella tapahtuneen kulutuksen, myös matkat, majoituksen ja muun kulutuksen festivaalialueen ulkopuolella. Kyselyyn osallistuneiden festivaalien keskimääräinen kesto oli kolme päivää.

Jos Suomi kirisi edes vähän lähemmäs verrokkimaita kuten Ruotsia ja Tanskaa, luovien alojen tuhannet uudet työpaikat ja yritykset sekä viennin kasvu **auttaisivat kohentamaan myös julkisen talouden tilaa merkittävästi.**

Suomen kulttuuribudjetti on EU-maiden viidenneksi alhaisin, ja julkisen sektorin kulutusmenot kulttuuripalveluihin ovat alle puolet verrattuna naapurimaa Ruotsiin. Tämä näkyy alan työpaikkojen ja yritysten vähäisyydessä suhteessa verrokkimaihin. Esimerkiksi Ruotsissa luovat alat työllistävät yli kaksi kertaa enemmän ihmisiä kuin Suomessa. Alan yritysten määrä on Ruotsissa noin neljä kertaa suurempi ja kotitaloudet käyttävät 5,1 prosenttia tuloistaan kulttuuripalveluihin, kun Suomessa vastaava luku on vain 3,1 prosenttia. Suomen tulisikin pyrkiä kulttuuriin panostamisessa lähemmäs verrokkimaitaan, kuten Ruotsia tai Tanskaa.

Kasvupotentiaalista huolimatta luovien alojen tila on hauras. Ala kärsi koronasta merkittävästi, minkä lisäksi yleinen ostovoiman heikkeneminen ja taloudellinen tilanne näkyy myös esimerkiksi musiikkitapahtumissa. Hallituksen leikkaukset alaan ja mm. yksityisen kopioinnin hyvitykseen sekä kulttuuritoiminnan ja -tapahtumien ALVin nosto vaikeuttavat tilannetta entisestään. Esimerkiksi euromääräisesti pienetkin heikennykset voivat pahimmillaan johtaa kokonaisten festivaalien, klubien, orkesterien ja kulttuuritalojen toiminnan lakkauttamiseen ympäri maan. Lakkautuksilla ja konkurseilla olisi merkittävä heikentävä vaikutus alueiden ja sitä kautta koko Suomen elinvoimaan.

Valtiolle julkiset panostukset luovien alojen kasvuun ovat erittäin tehokkaita.

Taloustutkimuksen vuonna 2021 julkaiseman selvityksen mukaan taiteen ja kulttuurin 1,3 miljardin euron rahoituksella ala saa aikaan 14 miljardin euron tuotoksen, josta julkinen sektori kerää 3,4 miljardin euron tulot. Tästä rahoituksesta noin 500 miljoonaa on valtion rahoitusta. Luovat alat tuottavat siis yli 10-kertaisen hyödyn suhteessa julkisiin panostuksiin.

Kulttuuriin ja luovalle alalle kohdennetut säästöt ovat kasvun kannalta väärä kohde. Valtion budjetissa euromääräisesti pienillä tuilla on suuri vaikuttavuus, sillä eurot käytetään tehokkaasti kulttuurin tuotantoon, mikä puolestaan näkyy suoraan elinvoiman, työllisyyden ja yrittäjyyden kasvuna ympäri Suomen. Erityisen tehokkaasti kasvua ruokkivat vapaalle kentälle sekä luovien alojen vientiin ohjatut tuet.

Luoville aloille ohjattu tuki auttaa toimijoita ottamaan ratkaisevat seuraavat askeleet kasvussa, toiminnan kehittämisessä ja kannattavuuden parantamisessa. Vastaavasti valtion kannalta pienten tukien leikkauksella saavutetaan vain marginaalinen lyhyen tähtäimen hyöty valtion kannalta, mutta leikkausten vahingolliset seurausvaikutukset luovien alojen kenttään ja valtion välillisiin tulokertymiin olisivat huomattavat.

Luovan talouden kasvustrategia asettaa tavoitteeksi, että *”suomalaiset tekijät, luovien alojen yritykset ja brändit ovat maailmalla aiempaa tunnetumpia, alan vienti on kasvanut.”* Kulttuuripoliittisen selonteon visiossa *”Kulttuurivienti toimii monensuuntaisesti. Näin suomalainen osaaminen lisääntyy ja verkostot laajenevat entisestään, mikä auttaa kansainvälisten ovien aukeamista uusille taiteen tekijöille ja luovalle sektorille...”*. Selonteon toimenpiteissä puolestaan kansainvälistyvä kulttuuri nostetaan voimakkaasti esiin tavoitteenaan, että *”kulttuuri- ja luovat alat ovat kansainvälisesti verkottuneita ja toimivat aktiivisesti kansainvälisillä markkinoilla luoden merkittävästi vientituloja.”* **Näiden tavoitteiden toteutumiseksi on tärkeää turvata Music Finlandin toiminnan rahoitus sekä sen varmistaminen, että Business Finlandin tuet soveltuvat jatkossa mahdollisimman hyvin luoville aloille.**

Annamme mielellämme lisätietoja asiasta.

Helsingissä 14.10.2025

Risto Salminen

Toimitusjohtaja

Teosto

risto.salminen@teosto.fi

puh. +358 40 844 5984

Aku Toivonen

Toiminnanjohtaja

Suomen Musiikintekijät

aku.toivonen@musiikintekijat.fi

puh. +358 50 559 0025

Vappu Verronen

Toiminnanjohtaja

Suomen säveltäjät

vappu.verronen@composers.fi

+358 40 500 5905

Jari Muikku

Toiminnanjohtaja

Suomen Musiikkikustantajat

jari.muikku@musiikkikustantajat.fi

+358 40 719 7480